

העסקת יועצים לליווי והדרכה בנושא איכות הסביבה במסגרת פרויקט סביבתי של מי אזור דן

תקציר

רקע

מי אזור דן - אגודת מים שיתופית חקלאית בע"מ (מי דן) עוסקת בטיהור שפכים במכון לטיהור שפכי גוש דן (השפד"ן) ובטיפול בבוצה. איגודן - איגוד ערים דן לתשתיות איכות הסביבה הוא איגוד ערים לביוב, שאוסף שפכים ומעבירם לשפד"ן. איגודן ומי דן מספקים שירותי איסוף שפכים וטיפול בהם ל-23 רשויות מקומיות בגוש דן. ב-2009 ו-2013 התקשרה מי דן עם עמותה א', בין היתר לצורך ביצוע הפרויקט "משחור לירוק" - פרויקט הדרכה לצמצום הזיהום התעשייתי. באמצעות העמותה התקשרה מי דן עם יועץ א' (2012 - 2013) ועם יועץ ב' (2014 - 2018).

נתוני מפתח

22 מיליון ש"ח

היה ההפסד של מי דן בשנת 2018 (כ-217 מלש"ח הכנסות לעומת כ-239 מלש"ח הוצאות).

138 מיליון מ"ק

מי קולחים בשנה מעבירה מי דן לחקלאות, לאחר טיפול נוסף של מקורות חברת המים בע"מ.

140 מיליון מ"ק

כמות השפכים הממוצעת שבה מטפלת מי דן מדי שנה.

29%

שיעור התשלום ליועצים א' וב' מתוך סך התשלומים על הפרויקט "משחור לירוק".

866,460 ש"ח

הסכום ששילמה מי דן בגין היועצים א' וב' בשנים 2013 - 2018.

2.15 מיליון ש"ח

שילמה מי דן לעמותה על הפרויקט "משחור לירוק" לפי אבני דרך בשנים 2013 - 2017.

פעולות הביקורת

בחודשים אוגוסט 2018 עד ינואר 2019 בדק משרד מבקר המדינה את אופן העסקת יועצים א' וב' במסגרת ההתקשרות של מי דן עם העמותה בנוגע לפרויקט ואת מעורבות איגודן בהעסקתם. הבדיקה נעשתה במי דן ובאיגודן, ובדיקות השלמה נעשו בעמותה.

תמונת המצב העולה מן הביקורת

קו בחירת יועצים ללא הליך תחרותי - כ-29% מהתשלומים ששולמו לעמותה עבור הפרויקט "משחור לירוק" הוצאו בגין העסקת יועצים א' וב'. היועצים נבחרו ללא הליך תחרותי, ומי דן הייתה מעורבת בבחירתם.

קו העסקת יועצים ללא הסכם - היועצים הועסקו ללא הסכם בכתב או סיכום המגדיר נושאים כגון תכולת העבודה או השירות הנדרשים מהם, התוצרים שעליהם להפיק ושבגינם תשולם להם התמורה או הגורם שלו הם אמורים לדווח. נוסף על כך, לא נקבעו מנגנוני פיקוח ובקרה על עבודתם.

קו נמצא חוסר בהירות לגבי הדיווחים והתוצרים של יועץ ב', שעל בסיסם הועברו לו התשלומים.

קו פגיעה בפיקוח על העמותה -בביקורת עלה בין היתר כי תפקידם של יועצים א' וב', היה גם פיקוח על עבודתה של העמותה, שהעסיקה אותם. פיקוח באמצעות יועץ שמדווח ומגיש את תוצרי עבודת הפיקוח לאותו גורם שעליו הוא אמור לפקח אינו תקין, עלול להעמיד את היועץ המפקח במצב של ניגוד עניינים בפועל בפעולת הפיקוח.

קו אי-בדיקת התאמה - כישוריו, ניסיונו והתאמתו של יועץ ב' לפרויקט נבדקו בדיעבד ולא מלכתחילה.

יוזמה לצמצום הזיהום התעשייתי - מי דן יזמה את הפרויקט "משחור לירוק" שנועד להביא לצמצום הזיהום התעשייתי באמצעות מתן הדרכה למפעלים תעשייתיים שהשפכים שלהם מגיעים לשפד"ן.

הפקת לקחים מהביקורת - מי דן ואיגודן הודיעו כי הפיקו לקחים מדוח ביקורת זה, וכי יערכו שינויים בתהליכי העבודה עם היועצים ויישמו תהליך פנים-ארגוני של לימוד והפקת לקחים.

עיקרי המלצות הביקורת

 יש לבצע התקשרות עם יועצים באמצעות הליך תחרותי כנדרש ולהגדיר מראש ובכתב את תכולת העבודה, את התוצרים שבגינם משולמת התמורה ואת זהות הגורם שלו הם אמורים לדווח. כמו כן יש לקבוע מנגנוני פיקוח ובקרה על עבודת היועצים. יש להגדיר את התוצרים הנדרשים מהמפקחים, ואת מנגנון הדיווח.

 התקשרות עם יועצים שתפקידם פיקוח על פרויקט ראוי שתיעשה על ידי מזמין הפרויקט, ולא על ידי הגוף שעל פעילותו הם אמורים לפקח. לפני בחירת יועץ יש להגדיר את דרישות התפקיד ולבחון את התאמתו של המועמד ואת יתרונותיו על פני מועמדים אחרים.

 מומלץ לבחון את שיעור העלות של העסקת היועץ אל מול עלותו הכוללת של הפרויקט.

סיכום

על איגודן ומי דן להקפיד כי ההתקשרויות עם יועצים יתבצעו בהתאם לכללי מנהל תקין, לאחר הליך תחרותי. ראוי כי ההתקשרויות ייעשו באופן ישיר ותהיה הגדרה ברורה של תפקידם, שתאפשר בקרה על עבודתם. כן ראוי שהפיקוח על ספקים ייעשה בידי איגודן או מי דן - בעצמם או באמצעות יועצים מטעמם - ולא בידי יועצים שאמורים להיבחר על ידי הספקים, לדווח להם ולפעול בכפיפות להם.

לנוכח ממצאי הדוח, על רשות המים לשקול לקבוע אסדרה של מנגנוני בקרה בהתקשרויותיהם של גופים הפועלים במשק המים והביו.ב.

מתחם השפד"ן

